

УДК 351/352:628.1:3.072.2

Ганна ФРОЛОВА

аспірант, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна), e-mail: Frolova.H.O@ntmu.one
ORCID: 0000-0002-4844-9312

Ірина ЧИКАРЕНКО

доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна), e-mail: irina_chikarenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-7381-7773

Бібліографічний опис статті: Фролова, Г., Чикаренко, І. (2023). Забезпечення водопостачання територій та громад як пріоритетний напрям взаємодії державної влади та місцевого самоврядування. *Публічне управління та місцеве самоврядування*, 2, 91–98, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-2-12>

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОДОПОСТАЧАННЯМ ТЕРИТОРІЙ ТА ГРОМАД
ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

В статті обґрунтовуються підходи до організації ефективної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час реалізації антикризових заходів щодо забезпечення водопостачання населення Дніпропетровської області в умовах мирного часу та правового режиму воєнного стану.

Крім безпосереднього ураження об'єктів централізованого водопостачання в результаті ракетних обстрілів причиною виведення їх з ладу є відключення електроенергії. Дієвим рішенням для підтримки роботи насосних станцій стало використання генераторів там, де це технологічно можливо та доцільно. Для забезпечення роботи альтернативного джерела струму створювались запаси палива.

Після подій 06 червня 2023 року, коли російські окупаційні війська підірвали греблю, стрімко обміліло Каховське водосховище, внаслідок чого Нікопольський і частина Криворізького району залишилися без централізованого водопостачання.

Органи публічного управління місцевого рівня змогли запобігти повному дефіциту питної води через організацію процесів буріння артезіанських свердловин, облаштування пунктів розливу з цистерн та створення запасів бутильованої води. У співпраці з американсько-українським фондом «RAZOM» планується встановити 20 очисних станцій води з колодязів.

Другим кроком стало впровадження багатомільйонного експериментального проєкту – будівництво нового магістрального водогону протяжністю 145 км. При цьому для досягнення мети об'єдналися держава, місцеві органи влади, а також підприємства приватної та комунальної форми власності.

Отже розв'язання органами публічного управління сьогоденних проблем, пов'язаних із забезпеченням територій та громад питною водою під час війни, зокрема з урахуванням зарубіжного досвіду та кращих практик публічноуправлінської діяльності у цій сфері, стає більш дієвим в умовах, коли влада працює консолідовано, відкрито та прозоро. Створені під час війни військові державні адміністрації одночасно виконують функції військових та державних органів влади, а органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, в рамках дії Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Оптимальною моделлю реформування вітчизняної водопостачальної галузі у мирний час повинні бути критерії самоокупності та самофінансування підприємств водопровідно-каналізаційного комплексу з мінімальним втручанням органів влади, але це стане можливим лише у повоєнний період.

Ключові слова: публічне управління, місцеве самоврядування, комунальні підприємства, централізоване водопостачання, питна вода, правовий режим воєнного стану, повоєнне відновлення, програми та проєкти розвитку.

Hanna FROLOVA

Postgraduate Student, Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine), e-mail: Frolova.H.O@nmu.one
ORCID: 0000-0002-4844-9312

Iryna CHIKARENKO

Doctor of Science in Public Administration, Professor, Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine),
e-mail: irina_chikarenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-7381-7773

To cite this article: Frolova, H., Chikarenko, I. (2023). Zabezpechennia vodopostachanniam terytorii ta hromad yak priorytetnyi napriam vzaiemodii derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia [Water supply of territories and communities as a priority interaction between public administrations and local self-government]. *Public Administration and Local Government*, 2, 91–98, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-2-12>

WATER SUPPLY OF TERRITORIES AND COMMUNITIES AS A PRIORITY INTERACTION BETWEEN PUBLIC ADMINISTRATIONS AND LOCAL SELF-GOVERNMENT

The article substantiates approaches to the organization of effective interaction between public administration and local self-government bodies during the implementation of anti-crisis measures to ensure water supply to the population of the Dnipropetrovsk region in peacetime and the legal regime of martial law.

In addition to the direct damage to centralized water supply facilities as a result of rocket attacks, the reason for their failure is power outages. An effective solution to support the operation of pumping stations was the use of generators where it is technologically possible and expedient. To ensure the operation of an alternative source of current, fuel reserves were created.

After the events of June 6, 2023, when the Russian occupying forces blew up the dam, the Kakhovsky reservoir dried, and as a result, Nikopolsky and part of Kryvorizka district were left without a centralized water supply.

Public administration bodies at the local level were able to prevent a complete shortage of drinking water by organizing the processes of drilling artesian wells, setting up filling points from cisterns, and creating stocks of bottled water. In cooperation with the American-Ukrainian fund "RAZOM", it is planned to install 20 water purification stations from wells.

The second step was the implementation of a multi-million experimental project – the construction of a new main water pipeline with a length of 145 km. At the same time, public administration, local self-government, as well as enterprises of private and communal forms of ownership united to achieve the goal.

So, the solution by public administration bodies of today's problems related to the provision of drinking water to territories and communities during the war, in particular taking into account foreign experience and the best practices of public administration in this area, becomes more effective in conditions when the government works in a consolidated, open manner and transparent.

Military public administrations created during the war simultaneously perform the functions of military and public administrations, and local self-government exercise the powers granted to them by the Constitution of Ukraine, within the framework of the Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law».

The optimal model for reforming the domestic water supply industry in peacetime should be the criteria for self-sufficiency and self-financing of enterprises in the water supply and sewerage complex with minimal public administration intervention, but this will become possible only in the post-war period.

Key words: *public administration, local self-government, communal enterprise, centralized water supply, drinking water, legal regime of martial law, post-war reconstruction, development programmes and projects.*

Актуальність проблеми. В умовах збройної агресії РФ проти України та введення в дію правового режиму воєнного стану [1] водні ресурси дедалі частіше стають мішенями нападів або ж самі використовуються як засоби ведення війни. Яскравим прикладом є знищення окупаційними військами греблі Каховської гідроелектростанції [2]. За словами заступника генсека ООН із гуманітарних питань Мартіна Гріффітса, крім постраждалих від затоплення, без доступу до джерела води опинилося близько 700 тисяч мешканців Херсонської, Запорізької та Дніпро-

петровської областей. З проблемою відсутності централізованого водопостачанням столкнулись споживачі м. Кривого Рогу, м. Марганця, м. Покрова, м. Нікополя та прилеглих до них населених пунктів [3].

Країна-агресор і далі буде намагатися погіршувати ситуацію з водою в Україні, втім всі водні загрози та ризики мають бути не тільки передбачені відповідними органами влади на територіях, а й має бути сформований конкретний план заходів щодо їх запобігання або зменшення їх негативних наслідків [4].

Слід зазначити, що публічне управління водопровідно-каналізаційним господарством в умовах дії правового режиму воєнного стану має свої характерні особливості, які, зокрема, залежать не тільки від фінансових ресурсів, хоча головною причиною критичної ситуації, яка склалась ще до 24 лютого 2022 року, є хронічне недофінансування сфери централізованого водопостачання та водовідведення, а також відсутність єдиної стратегії розвитку. Те, що водопостачальна галузь потребує суттєвих і нагальних реформ, не викликає сумнівів. Мережі критично зношені, обладнання роками не оновлювалось [5]. Саме тому виникає необхідність пошуку нових наукових підходів та механізмів, що потребують окремих наукових досліджень задля вироблення дієвих пропозицій щодо визначення пріоритетів і напрямів підвищення ефективності управління під час протистояння зовнішній агресії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням взаємодії та співпраці військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану щодо забезпечення заходів, які необхідні для запровадження правового режиму воєнного стану та захисту безпеки населення країни, у тому числі забезпечення питною водою, приділено увагу в публікаціях Н.В. Рашкевич, В.С. Іваненко, К.К. Колосової.

У вітчизняній науці мало уваги приділялося питанню щодо забезпечення права людини на якісну питну воду в умовах надзвичайних природних ситуацій та техногенних катастроф. Ситуація, що склалася на сьогодні в Україні, змусила шукати шляхи та засоби для забезпечення цього основного (життєво важливого) права людини в режимі воєнного стану.

Окремі питання забезпечення питною водою громадян України, у тому числі з точки зору права, розглядаються у працях А.С. Євстігнєва, Ю.І. Марутяк, Н.М. Обіюх. Науковий підхід до особливостей експлуатації систем питного водопостачання в умовах воєнного часу використали у своєму дослідженні О.В. Кравченко, В.П. Хоружий, В.Г. Каніболоцький.

Визначення мети статті. Пошук наукових підходів для організації ефективної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час реалізації антикризових заходів у галузі забезпечення водопостачання населення в умовах мирного часу та правового режиму воєнного стану (на прикладі Дніпропетровської області).

Виклад основного матеріалу дослідження. З огляду на стратегічне значення

вітчизняної системи водопостачання як ключової ланки у сфері життєзабезпечення населення України якісною питною водою, у багатьох населених пунктах країни набувають першочергового значення процеси відновлення пошкоджених унаслідок ракетно-артилерійського ураження комунальних водопровідних та каналізаційних мереж.

Слід зазначити, що до початку воєнних дій сфера централізованого водопостачання та водовідведення України характеризувалась такими особливостями та проблемами:

- суттєва зношеність основних фондів систем унаслідок постійного недофінансування галузі;
- невідповідність тарифів реальній собівартості послуг;
- якість питної води не завжди відповідає (і не відповідає) встановленим нормативним вимогам (ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» [6]).

Одним із найбільш доцільних та комплексних варіантів розв'язання цих проблем у мирний час є реалізація системної державної політики щодо збалансованого розвитку та реконструкції систем централізованого водопостачання та водовідведення, охорони джерел питного водопостачання, доведення якості питної води до вимог нормативно-правових актів, нормативно-правового забезпечення у сфері питного водопостачання та водовідведення, розроблення та впровадження науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок із застосуванням новітніх матеріалів, технологій, обладнання та приладів. Ці заходи було передбачено на законодавчому рівні в рамках виконання Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2006–2020 роки» [7].

На підставі згаданого нормативно-правового акту органами місцевого самоврядування приймалися відповідні рішення. Так, наприклад у Дніпропетровській області діяла Регіональна програма «Питна вода Дніпропетровщини» на 2006–2020 роки». Але її виконання було визнано малоефективним, тому як протягом зазначеного періоду профінансовано лише 24,5 % від запланованого обсягу, у тому числі 13 % – за рахунок державного бюджету, а 60 % – з місцевого [8].

15 лютого 2022 року Верховна рада України ухвалила урядову цільову соціальну програму «Питна вода України» на новий термін – 2022–2026 роки. Програма передбачає, що в результаті реалізації 1700 регіональних інфраструктурних проєктів загальною вартістю

понад 28,5 млрд. грн будуть збудовані нові водозабірні споруди, станції очищення води, водопровідні мережі, лабораторії з контролю якості питної води [9]. Але Президент України залишив цей закон без підпису, тому що першочерговим стало забезпечення територіальної оборони країни від зовнішнього військового наступу.

Проте ще влітку 2021 року, беручи до уваги високий рівень ризиків для водних об'єктів, зумовлений на той час незадовільним технічним станом, зношеністю систем централізованого водопостачання та водовідведення, застарілістю систем водопідготовки, Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення «Про стан водних ресурсів України», яке введено в дію Указом Президента України від 13 серпня 2021 року № 357/2021 [10]. Кабінету Міністрів України разом із місцевими органами виконавчої влади за участю органів місцевого самоврядування необхідно було опрацювати питання щодо вдосконалення нормативно-правових актів з питань забезпечення безпеки та якості питної води, призначеної для споживання людиною, та вжити вичерпних заходів щодо підготовки та реалізації проєктів альтернативних джерел водозабезпечення населених пунктів, залучення коштів, зокрема міжнародних фінансових організацій, для забезпечення модернізації систем питного водопостачання та централізованого водовідведення.

Діючий Кабінет Міністрів України продовжує реалізовувати цілі програми своєї діяльності, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471, зокрема у сфері житлово-комунального господарства, з метою створення умов для безперервної та беззбиткової діяльності підприємств, що надають комунальні послуги [11], а також впроваджує зазначене рішення Ради національної безпеки і оборони України у частині необхідності агрегації суб'єктів господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення відповідно до адміністративно-територіального устрою України.

Разом із тим, актуальності набуло питання забезпечення на рівні закону права органів місцевого самоврядування на безоплатне отримання з державної у комунальну власність підприємств, установ та організацій, їх структурних підрозділів та інших об'єктів, що належать до державної форми власності, якщо вони мають важливе значення для забезпечення комунально-побутових і соціально-культурних потреб територіальних громад (частини 4 та 9 статті 60 Закону України «Про місцеве само-

врядування»), зокрема, щодо цілісних майнових комплексів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства [12].

На той час існуючі норми щодо передачі державного майна значно звужували можливості органів місцевого самоврядування, визначаючи коло безоплатної передачі виключно окремими об'єктами інженерної інфраструктури водопровідно-каналізаційного господарства (включаючи мережі, споруди, устаткування).

Реформа децентралізації, у свою чергу, сприяла органам місцевого самоврядування більш успішно реалізовувати програми та проєкти розвитку і модернізації комунальних підприємств, але не дозволяла надавати фінансову підтримку об'єктам, які перебувають у державній власності.

З урахуванням цього було отримано підтримку народних депутатів України, і Президент підписав внесення змін до статті 7 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» щодо передачі з державної у комунальну власність цілісних майнових комплексів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства [13].

Слід зазначити, що ця законодавча ініціатива спрямована на вдосконалення системи управління та розширення можливостей органів місцевого самоврядування щодо забезпечення модернізації систем питного водопостачання та централізованого водовідведення і стабілізацію фінансово-господарського стану водоканалів. Згідно з регламентом передача з державної у комунальну власність цілісних майнових комплексів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства потребує схвалення Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання (Розпорядження Антимонопольного комітету України від 19.02.2002 № 33-р [14]).

Таким чином до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області увійдуть Державне міжрайонне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Дніпро – Західний Донбас» та ДПП «Кривбаспромводопостачання».

Але, як бачимо з ситуації, що склалась в результаті підриву російськими окупаційними військами Каховської дамби, а унаслідок – зневоднення джерела водозбору – Каховського водосховища, яке живило частину Дніпропетровської області, проблему відсутності питної води органи влади вирішують консолідовано.

Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією, Дніпропетровською обласною радою та головами міських, сільських та селищ-

них рад, постраждалих населених пунктів, тимчасово вирішено проблему завдяки резервним можливостям: бурінню артезіанських свердловин та організації привізної питної води, у тому числі бутильованої. Також задіяно обмеження споживання води на 1 особу. Додатковим джерелом води для технічного використання стали колодязі.

Наряду з цим центральний орган виконавчої влади спростив процедурні вимоги для відновлення об'єктів централізованого водопостачання Дніпропетровської області та 06 червня 2023 року постановою № 566 виділив з державного бюджету 1,5 млрд. грн на будівництво нових магістральних водогонів «Карачунівське водосховище – Кривий Ріг – Південне водосховище, Марганець – Нікополь, Хортиця – Томаківка» [15]. Додатковий будівельно-експертний нагляд проводитиметься за підтримки Проєкту USAID «Взаємодія» [16].

Другий проєкт реалізується коштом місцевих бюджетів. Зокрема, з обласного бюджету було виділено 100 млн грн, з міського бюджету м. Кривого Рогу – 80 млн грн. Проєкт передбачає будівництво водогону, який має забезпечити наповнення Південного водосховища. Це альтернативний проєкт, який надасть можливість подачі води 70% населення міста Кривий Ріг і наповнювати Південне водосховище до завершення будівництва «експериментального» (основного) проєкту.

Третій проєкт реалізується коштом ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Він передбачає реверсне перекидання води через власні мережі водопостачання підприємства та ново-збудований трубопровід для наповнення Південного водосховища з річки Інгулець.

І ще один проєкт виконує ДП «Кривбаспромводопостачання». Він передбачає виконання аварійно-відновлювальних робіт на Каховському водопровідному комплексі (подовження забору води на 3 км), щоб забезпечити водопостачання у Зеленодольську, Апостолівську, Грушівську, Софіївську та Вакулівську громади Криворізького району [17].

Пропозиції щодо бюджетного фінансування регіональних проєктів через Фонд ліквідації

наслідків збройної агресії РФ надають до Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури обласні військові адміністрації [18].

Проте слід розуміти, що лібералізація процедури при здійсненні публічних закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення функціонування об'єктів критичної інфраструктури, у тому числі систем питного водозабезпечення, у роки війни є вимушеним тимчасовим антикризовим заходом [19].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, консолідація зусиль органів влади на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях сприяє здійсненню заходів із забезпечення водопостачанням населення під час дії правового режиму воєнного стану, і спрямована на охорону прав, свобод і законних інтересів громадян.

Реалізація повноважень державного та муніципального управління в умовах воєнного часу повинна відбуватися динамічно, реагувати на виклики сьогодення та відповідати потребам суспільства, у тому числі при забезпеченні населення питною водою.

Для підтримки сталої роботи підприємств водопровідно-каналізаційного господарства сьогодні задіяно дофінансування з місцевих бюджетів економічно обґрунтованих витрат підприємств в частині, яка не покриває діючі тарифи.

Також є перспектива запровадження пакету фінансової допомоги для відновлення мереж централізованого водопостачання та водовідведення шляхом залучення ресурсів міжнародних фінансових інституцій, наприклад Європейського інвестиційного банку в рамках проєкту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» [20]. Але для цього необхідно мати концепцію економічно-фінансової, виробничо-технологічної, соціальної, природно-екологічної безпеки водопостачальної галузі.

Зазначені заходи носять антикризовий характер і забезпечать відносну стійкість водопостачальної галузі в умовах правового режиму воєнного стану, та подальшу її ревіталізацію у повоєнний період.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. Дата оновлення: 27.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 17.08.2023).
2. Рашкевич Н.В., Шевченко Р.І. Стійкість водопостачання як пріоритетний напрям забезпечення безпеки. *Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 трав. 2023 р. Київ, 2023. С. 521-522.
3. Підрич Каховської ГЕС. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D0%B8%D0%B2_%D0%9A%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%93%D0%95%D0%A1 (дата звернення: 17.08.2023).

4. Зелінський С.Е. Українські водні питання в умовах воєнного стану. *Водопостачання та водна безпека у контексті російської агресії*: аналіт. звіт, м. Кропивницький, 2022. URL: <https://www.irf.ua/ukrayinski-vodni-pytannya-v-umovah-voennogo-stanu-stattya/> (дата звернення 17.08.2023).

5. Новицький Д. Вода під тиском: як реформувати водопровідну галузь, не знищивши її. *Українська правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/06/15/675009/> (дата звернення 17.08.2023).

6. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 12 травня 2010 року № 400. Дата оновлення: 22.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text> (дата звернення 17.08.2023).

7. Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011-2020 роки: Закон України від 3 березня 2005 року № 2455-IV. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2455-15#Text> (дата звернення 17.08.2023).

8. Про зняття з контролю рішення обласної ради від 16 вересня 2005 року № 657-28/IV „Про затвердження регіональної програми „Питна вода Дніпропетровщини” на 2006 – 2020 роки” (зі змінами): рішення Дніпропетровської обласної ради від 16.06.2021 № 74-6/VIII. URL: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fobrada.dp.gov.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F06%2F%D0%A0-%D0%86-%D0%A8-%D0%95-%D0%9D-%D0%9D-%D0%AF-%D0%92%D0%BE%D0%B4%D0%B0-%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B8.docx> (дата звернення 17.08.2023).

9. Про Загальнодержавну цільову соціальну програму "Питна вода України" на 2022 – 2026 роки: Проект Закону України від 02.07.2021 № 5723. Дата оновлення: 13.12.2021. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/CardByRn?regNum=5723&conv=9> (дата звернення 17.08.2023).

10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан водних ресурсів України»: Указ Президента України від 13 серпня 2021 року № 357/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357/2021#Text> (дата звернення 17.08.2023).

11. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.08.2023).

12. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності»: проект Закону України від 15.09.2021 № 6060. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/921968> (дата звернення 17.08.2023).

13. Про внесення зміни до статті 7 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» щодо передачі з державної у комунальну власність цілісних майнових комплексів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства: Закон України від 29 липня 2022 року № 2493-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-20#Text> (дата звернення 17.08.2023).

14. Про затвердження Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (Положення про концентрацію): розпорядження Антимонопольного комітету України від 19.02.2002 № 33-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-02#Text> (дата звернення 17.08.2023).

15. Про виділення коштів з фонду ліквідації наслідків збройної агресії для реалізації експериментального проекту з будівництва магістральних водогонів Карачунівське водосховище – Кривий Ріг – Південне водосховище, Марганець – Нікополь, Хортиця (ДВС2) – Томаківка у зв'язку з необхідністю ліквідації негативних наслідків, пов'язаних із знищенням Каховської гідроелектростанції: Постанова Кабінету Міністрів України від 06 червня 2023 року № 566. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-vydilennia-koshtiv-z-fondu-likvidatsii-naslidkiv-zbroinoi-ahresii-dlia-realizatsii-s56660623> (дата звернення 17.08.2023).

16. Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України: *новини*. Дата оновлення: 13.08.2023. URL: <https://restoration.gov.ua/press/news/56440.html> (дата звернення 17.08.2023).

17. Ситниченко Є. У Криворізькому районі реалізують чотири проекти з будівництва водогонів. *Українформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3736273-u-krivorizkomu-rajoni-realizuut-cotiri-proekti-z-budivnictva-vodogoniv.html> (дата звернення 17.08.2023).

18. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України: Фонд ліквідації наслідків збройної агресії. URL: <https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidacii-naslidkiv-zbrojnoi-agresii.html> (дата звернення 17.08.2023).

19. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету

Міністрів України від 12 жовтня 2022 року № 1178. Дата оновлення: 07.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.08.2023).

20. Фінансова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком проект «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» від 23 липня 2015 року. Дата оновлення: 12.02.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_020#n929 (дата звернення 17.08.2023).

21. Про ратифікацію Фінансової угоди (проект "Програма розвитку муніципальної інфраструктури України") між Україною та Європейським інвестиційним банком: Закон України від 3 лютого 2016 року № 975-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-19#n2> (дата звернення 17.08.2023).

REFERENCES:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2015, May 12). Zakon Ukrainy «Pro pravovy rezhy m voiennoho stanu» [A law of Ukraine is «About the legal regime of martial law»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> [in Ukrainian].

2. Rashkevych, N.V., & Shevchenko, R.I. (2023). Stiki st vodopostachannia yak priorytetnyi napriam zabezpechennia bezpeky [Sustainability of water supply as a priority direction for ensuring security]. *Prodovolcha ta ekolohichna bezpeka v umovakh viiny ta povoiennoi vidbudovy: vyklyky dlia Ukrainy ta svitu: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Food and environmental security in the conditions of war and post-war reconstruction: challenges for Ukraine and the world: proceedings of the International. science and practice conf.]*. Kyiv. 521-522 [in Ukrainian]

3. Pidryv Kakhovskoji GhES [Undermining of the Kakhovskaya Hydroelectric Power Station]. *Material z Vikipediji – viljnoji encyklopediji [Material from Wikipedia – the free encyclopedia]*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D0%B8%D0%B2_%D0%9A%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%93%D0%95%D0%A1 [in Ukrainian]

4. Zelinskyi, S.E. (2022). Ukrainjski vodni pytannja v umovakh vojennoho stanu [Ukrainian water issues under martial law]. *Vodopostachannja ta vodna bezpeka u konteksti rosijjskoi aghresiji: analit. zvit [Water supply and water security in the context of Russian aggression: analytical report]*. m. Kropyvnytskyi. Retrieved from <https://www.irf.ua/ukrayinski-vodni-pytannja-v-umovah-voyennogo- stanu-stattja/> [in Ukrainian]

5. Novytskyi, D. (2021). Voda pid tyskom: yak reformuvaty vodoprovodnu haluz, ne znyschyvshy yii [Water under pressure: how to reform the water industry without destroying it.]. *Ukrainska pravda [Ukrainian Pravda]*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/06/15/675009/> [in Ukrainian]

6. Ministry of Health (2010, May 12). Nakaz «Pro zatverdzhennia Derzhavnykh sanitarnykh norm ta pravyl «Hihienichni vymohy do vody pytnoi, pryznachenoj dlia spozhyvannia liudynoiu» [A Order is «On the approval of the State sanitary norms and rules «Hygienic requirements for drinking water intended for human consumption»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text> [in Ukrainian]

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2005, March 3). Zakon Ukrainy «Pro Zaghaljnoderzhavnu ciljovu prohramu «Pytna voda Ukrainy» na 2011-2020 roky» [A law of Ukraine is «About the national target program «Drinking water of Ukraine» for 2011-2020»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2455-15#Text> [in Ukrainian]

8. Dnipropetrovsk Regional Council (2021, June 16). Rishennja «Pro znjattja z kontrolju rishennja oblasnoji rady vid 16 veresnja 2005 roku № 657-28/IV «Pro zatverdzhennja rehionaljnoji prohramy «Pytna voda Dnipropetrovshhyny» na 2006 – 2020 roky» (zi zminamy) [A decision is «On the withdrawal from control of the decision of the regional council of September 16, 2005 № 657-28/IV «On the approval of the regional program «Drinking water of the Dnipropetrovsk region» for 2006-2020» (with changes)]. Retrieved from <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Foblrada.dp.gov.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F06%2F%D0%A0-%D0%86-%D0%A8-%D0%95-%D0%9D-%D0%9D-%D0%AF-%D0%92%D0%BE%D0%B4%D0%B0-%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B8.docx> ([in Ukrainian]

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2021, July 2). Proekt Zakonu Ukrainy «Pro Zaghaljnoderzhavnu ciljovu socialjnu prohramu "Pytna voda Ukrainy" na 2022 – 2026 roky» [A Draft Law of Ukraine is «About the national target social program «Drinking water of Ukraine» for 2022-2026»]. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/CardByRn?regNum=5723&conv=9> [in Ukrainian]

10. President of Ukraine (2021, August 13). Ukaz «Pro rishennja Rady nacionaljnoji bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 lypnja 2021 roku «Pro stan vodnykh resursiv Ukrainy» [A Decree is «On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated July 30, 2021 «On the state of water resources of Ukraine»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357/2021#Text> [in Ukrainian]

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020, June 12). Postanova «Pro zatverdzhennja Prohramy dijialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy» [A Resolution is «On approval of the Program of Activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2021, September 15). Proekt Zakonu Ukrainy «Pojasnuvaljna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrainy «Pro peredachu ob'ektiv prava derzhavnoi ta komunalnoji vlasnosti» [A Draft Law of Ukraine is «Explanatory note to the draft Law of Ukraine «On Amendments to the Law of Ukraine «On the Transfer of Objects of State and Communal Property»]. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/921968> [in Ukrainian]
13. Verkhovna Rada of Ukraine (2022, July 29). Zakon Ukrainy «Pro vnesennja zminy do statti 7 Zakonu Ukrainy «Pro peredachu ob'ektiv prava derzhavnoi ta komunalnoji vlasnosti» shhodo peredachi z derzhavnoi u komunalnu vlasnistj cilisnykh majnovykh kompleksiv pidprijemstv vodoprovodno-kanalizacijnogho ghospodarstva» [A Law of Ukraine «On the introduction of amendments to Article 7 of the Law of Ukraine «On the transfer of objects of state and communal ownership» regarding the transfer from state to communal ownership of integral property complexes of water supply and sewerage enterprises»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-20#Text> [in Ukrainian]
14. Antimonopoly Committee of Ukraine (2002, February 19). Rozporjadzhennja «Pro zatverdzhennja Polozhennja pro porjadok podannja zjav do Antymonopoljnogho komitetu Ukrainy pro poperednje otrymannja dozvolu na koncentraciju sub'ektiv ghospodarjuvannja (Polozhennja pro koncentraciju)» [A Order is «On the approval of the Regulation on the procedure for submitting applications to the Antimonopoly Committee of Ukraine for preliminary obtaining a permit for the concentration of business entities (Regulation on Concentration)»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-02#Text> [in Ukrainian]
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023, June 6). Postanova «Pro vydilennja koshtiv z fondu likvidaciji naslidkiv zbrojnoji aghresiji dlja realizaciji eksperymentaljnogho proektu z budivnytva maghystalnykh vodogoniv Karachunivjske vodoskhovyshe – Kryvyj Rih – Pivdenne vodoskhovyshe, Marghanecj – Nikopolj, Khortycja (DVS2) – Tomakivka u zv'jazku z neobkhdnistju likvidaciji neghatyvnykh naslidkiv, pov'jazanykh iz znyshennjam Kakhovskoji ghidroelektrostantsiji» [A Resolution is «On the allocation of funds from the fund for liquidation of the consequences of armed aggression for the implementation of an experimental project on the construction of main water pipelines Karachuniv reservoir – Kryvyi Rih – Southern reservoir, Marganets – Nikopol, Khortytsia (DVS2) – Tomakivka in connection with the need to eliminate negative consequences, related to the destruction of the Kakhovka hydroelectric station»]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/provydilennja-koshtiv-z-fondu-likvidatsii-naslidkiv-zbroinoi-ahresii-dlja-realizatsii-s56660623> [in Ukrainian]
16. State Agency for Reconstruction and Development of Infrastructure of Ukraine (2023, August 13). *Novyny [News]*. Retrieved from <https://restoration.gov.ua/press/news/56440.html> [in Ukrainian]
17. Sytnychenko, Ye. (2023). U Kryvorizkomu raioni realizuiut chotyry proiektu z budivnytstva vodogoniv [In the Kryvorizka district, four projects on the construction of water mains are being implemented]. *Ukrinform [Ukrainian National Information Agency "Ukrinform"]*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3736273-u-krivorizkomu-raioni-realizuut-cotiri-proiekti-z-budivnytstva-vodogoniv.html> [in Ukrainian]
18. Ministry of Development of Communities, Territories and Infrastructure of Ukraine (2023). Fond likvidatsii naslidkiv zbroinoi ahresii [Fund for liquidation of the consequences of armed aggression]. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidatsii-naslidkiv-zbroinoi-agresii.html> [in Ukrainian]
19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022, October 12). Postanova «Pro zatverdzhennja osoblyvostei zdiisnennja publichnykh zakupivel tovariv, robit i posluh dlja zamovnykiv, peredbachenykh Zakonom Ukrainy «Pro publichni zakupivli», na period dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu v Ukraini ta protiahom 90 dniv z dnia yoho prypynennja abo skasuvannja [A Decree is «On approval of the specifics of public procurement of goods, works and services for customers provided for by the Law of Ukraine "On Public Procurement", for the period of the legal regime of martial law in Ukraine and within 90 days from the date of its termination or cancellation»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
20. Verkhovna Rada of Ukraine (2015, July 23). Proekt «Finansova uhoda mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym investytsiinym bankom proekt «Prohrama rozvytku munitsypalnoi infrastruktury Ukrainy» [A Project is «Financial agreement between Ukraine and The project «Municipal Infrastructure Development Program of Ukraine» by the European Investment Bank]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_020#n929 [in Ukrainian]
21. Verkhovna Rada of Ukraine (2016, February 3). Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Finansovoi uhody (proekt «Prohrama rozvytku munitsypalnoi infrastruktury Ukrainy») mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym investytsiinym bankom» [A law of Ukraine «On the ratification of the Financial Agreement (project «Municipal Infrastructure Development Program of Ukraine») between Ukraine and the European Investment Bank]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-19#n2> [in Ukrainian]